EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 3.7.2017
COM(2017) 357 final

2017/0148 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega lubatakse Luksemburgil ja Rumeenial anda Euroopa Liidu huvides nõusolek Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemiseks rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitleva 1980. aasta Haagi konventsiooniga

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Praeguseks 97 riigi (sealhulgas kõik ELi liikmesriigid) poolt ratifitseeritud rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitleva 25. oktoobri 1980. aasta Haagi konventsiooni (edaspidi „1980. aasta konventsioon“) eesmärk on taastada endine olukord, mille käigus ebaseaduslikult ära viidud või kinni hoitud lapsed tagastatakse kiiresti konventsiooniosaliste kindlaks määratud keskasutustevahelise koostöösüsteemi kaudu.

Kuna lapseröövi ennetamine on oluline osa lapse õiguste edendamist käsitlevast ELi poliitikast, tegeleb Euroopa Liit rahvusvahelisel tasandil aktiivselt 1980. aasta konventsiooni kohaldamise tõhustamisega ning kutsub kolmandaid riike üles sellega ühinema.

Gruusia andis 1980. aasta konventsiooni ühinemiskirja hoiule 24. juulil 1997. Konventsioon jõustus Gruusias 1. oktoobril 1997.

1980. aasta konventsioon juba kehtib Gruusia ja ELi 25 liikmesriigi vahel. Üksnes Luksemburg, Taani ja Rumeenia ei ole veel andnud nõusolekut Gruusia ühinemiseks konventsiooniga.

Lõuna-Aafrika andis 1980. aasta konventsiooni ühinemiskirja hoiule 8. juulil 1997. Konventsioon jõustus Lõuna-Aafrikas 1. oktoobril 1997.

1980. aasta konventsioon juba kehtib Lõuna-Aafrika ja ELi 26 liikmesriigi vahel. Üksnes Luksemburg ja Rumeenia ei ole veel andnud nõusolekut Lõuna-Aafrika ühinemiseks konventsiooniga.

1980. aasta konventsiooni artikli 38 lõikes 4 sätestatakse, et konventsioon kehtib üksnes ühineva riigi ja nende lepinguosaliste riikide vahel, kes on tema ühinemise deklaratsiooniga heaks kiitnud.

ELi ainupädevust kolmandate riikide 1980. aasta konventsiooniga ühinemise heakskiitmise küsimustes kinnitas Euroopa Liidu Kohus, kellega komisjoni algatusel konsulteeriti.

14. oktoobril 2014 kinnitas Euroopa Liidu Kohus oma arvamuses 1/13, et nõusoleku andmine kolmanda riigi ühinemiseks 1980. aasta Haagi rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitleva konventsiooniga kuulub Euroopa Liidu ainupädevusse.

Kohus nõudis selles küsimuses üksmeelt ELi tasandil, et hoida ära vahelduvat geomeetriat liikmesriikide vahel.

Kuna rahvusvahelise lapseröövi küsimus kuulub Euroopa Liidu ainuvälispädevusse, tuleb otsus Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemisele nõusoleku andmise kohta ELi tasandil vastu võtta nõukogu otsuse kujul. Luksemburg ja Rumeenia peaksid seega tegema Euroopa Liidu huvides avalduse nõustumise kohta Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemisega.

Luksemburgi ja Rumeenia nõusolek muudaks 1980. aasta konventsiooni kohaldatavaks Gruusia ja ELi kõigi liikmesriikide vahel, välja arvatud Taani. Lõuna-Aafrika puhul hakatakse 1980. aasta konventsiooni kohaldama kõigi ELi liikmesriikidega.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

1980. aasta Haagi konventsioon on nõukogu määruse nr 2201/2003 (tuntud kui „Brüsseli IIa määrus“) rahvusvaheline analoog vanema sooritatud lapseröövide valdkonnas. Viimane on abieluasjade ja vanemliku vastutuse küsimustes tehtava ELi õigusalase koostöö nurgakivi[1].

Määruse üks peamisi eesmärke on hoida ära lapseröövе liikmesriikide vahel, kehtestades menetlused, millega tagatakse laste kiire tagastamine liikmesriiki, kus on nende alaline elukoht. Selleks sisaldab Brüsseli IIa määruse artikkel 11 1980. aasta Haagi konventsioonis sätestatud menetlust, mida on täiendatud mõningate selle aspektide selgitustega, eelkõige seoses lapse ärakuulamise, otsuse tegemise tähtajaga pärast tagastamistaotluse esitamist ja lapse tagastamisest keeldumise põhjendustega. Määrusega on kehtestatud ka sätted, mis reguleerivad tagasitoomisel tekkivaid vastuolusid ja erinevates liikmesriikides väljastatud tagasitoomisest keeldumise otsuseid.

Euroopa Liit toetab rahvusvahelisel tasandil kolmandate riikide ühinemist 1980. aasta konventsiooniga, et liikmesriigid saaks rahvusvaheliste lapseröövidega tegeledes toetuda ühtsele õigusraamistikule.

Ajavahemikul juuni 2015 – detsember 2016 on juba vastu võetud 10 nõukogu otsust, et kiita heaks 10 kolmanda riigi (Maroko, Singapur, Vene Föderatsioon, Albaania, Andorra, Seišellid, Armeenia, Korea Vabariik, Kasahstan ja Peruu) ühinemine 1980. aasta Haagi rahvusvahelise lapseröövi konventsiooniga [2].

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesolev ettepanek on seotud Euroopa Liidu lepingu artiklis 3 sätestatud eesmärgiga kaitsta lapse õigusi. 1980. aasta Haagi konventsiooni eesmärk on kaitsta last vanema sooritatud lapseröövi kahjuliku mõju eest ja tagada lapsele kontakti säilimine mõlema vanemaga, näiteks tagades suhtlusõiguse tulemusliku kohaldamise.

Samuti tuleb rõhutada, et ettepanek on kooskõlas vahendusmenetluse edendamise eesmärgiga piiriüleste perekonnasiseste vaidluste lahendamisel. Direktiivi vahendusmenetluse teatavate aspektide kohta tsiviil- ja kaubandusasjades[3] kohaldatakse ka perekonnaõiguse suhtes ühises Euroopa õigusruumis. Ka 1980. aasta Haagi konventsioon kutsub üles perekonnasiseste vaidluste sõbralikule lahendamisele. Üks heade tavade juhend, mille Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverents 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel avaldas, on pühendatud vahendamise kasutamisele konventsiooni kohaldamisalasse kuuluvate rahvusvaheliste perekonnasiseste lapsi puudutavate vaidluste lahendamisele. Euroopa Komisjoni algatusel on see juhend tõlgitud peale inglise ja prantsuse keele kõigisse ELi keeltesse ja ka araabia keelde, et toetada dialoogi riikidega, mis ei ole veel konventsiooni ratifitseerinud, ja aidata leida

---

1 ELT L 338, 23.12.2003, lk 31.

2 Vastu on juba võetud 10 nõukogu otsust, millega lubatakse liikmesriikidel anda nõusolek järgmiste riikide ühinemiseks 1980. aasta konventsiooniga: **Andorra** (nõukogu 15. juuni 2015. aasta otsus 2015/1023); **Seišellid** (nõukogu 10. detsembri 2015. aasta otsus 2015/2354); **Venemaa** (nõukogu 10. detsembri 2015. aasta otsus 2015/2355); **Albaania** (nõukogu 10. detsembri 2015. aasta otsus 2015/2356); **Singapur** (nõukogu 15. juuni 2015. aasta otsus 2015/1024); **Maroko** (nõukogu 10. detsembri 2015. aasta otsus 2015/2357); **Armeenia** (nõukogu 10. detsembri 2015. aasta otsus 2015/2358); **Korea Vabariik (**nõukogu 8. detsembri 2016. aasta otsus 2016/2313 **)** , **Kasahstan (**nõukogu 8. detsembri 2016. aasta otsus 2016/2311 **)** ja **Peruu (**nõukogu 8. detsembri 2016. aasta otsus 2016/2312**)**.

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiiv 2008/52/EÜ vahendusmenetluse teatavate aspektide kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (ELT L 136, 24.5.2008, lk. 3);

konkreetseid viise lahendada nende riikidega probleeme, mida tekitavad rahvusvahelised lapseröövid[4].

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Arvestades asjaolu, et otsus käsitleb rahvusvahelist lepingut, on õiguslikuks aluseks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 218 koos artikli 81 lõikega 3. Nõukogu teeb ühehäälse otsuse pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

Määrus (EÜ) nr 2201/2003 on Ühendkuningriigile ja Iirimaale siduv ning seetõttu osalevad nad käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning kohaldamisel.

Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

• Proportsionaalsus

Käesolev ettepanek on koostatud kooskõlas nõukogu juba vastu võetud samateemaliste otsustega ning see ei lähe kaugemale kui on vajalik ELi ühtse tegutsemise saavutamiseks rahvusvaheliste lapseröövide valdkonnas, tagades et Luksemburg ja Rumeenia annavad teatava aja jooksul nõusoleku Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemiseks 1980. aasta Haagi konventsiooniga.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

• Konsulteerimine sidusrühmadega

Luksemburg ja Rumeenia, kellega komisjon konsulteeris nende valmisoleku asjus nõustuda Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemisega 1980. aasta konventsiooniga, andsid positiivse vastuse.

24. aprilli 2017. aasta ekspertide kohtumise arutelud näitasid, et praeguses etapis ei ole liikmesriikidel vastuväiteid Luksemburgi ja Rumeenia nõusolekule Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemiseks 1980. aasta konventsiooniga.

• Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine

Võttes arvesse, et Gruusia puhul kehtib konventsioon juba 25 liikmesriigiga ja Lõuna-Aafrika puhul 26 liikmesriigiga, olid komisjon ja liikmesriikide eksperdid seisukohal, et sellistel juhtudel puudub eriline vajadus hinnata olukorda kolmandas riigis.

Liikmesriikide eksperdid ei teatanud ühestki probleemist seoses 1980. aasta konventsiooni kohaldamisega Gruusia ja Lõuna-Aafrika suhtes.

• Mõju hindamine

Sarnaselt ajavahemikul 2015–2016 juba vastu võetud nõukogu 10 otsusega teatavate kolmandate riikide 1980. aasta Haagi konventsiooniga ühinemise heakskiitmise kohta, ei ole käesoleva õigusakti iseloomu tõttu mõjuhinnangut vaja. Gruusia ja Lõuna-Aafrika olukorra

[4] https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=5568&dtid=3

eraldi hindamist peeti ebavajalikuks, võttes arvesse nii asjaolu, et konventsioon kehtib juba Gruusia ja ELi 25 liikmesriigi ning Lõuna-Aafrika ja ELi 26 liikmesriigi vahel, kui ka Luksemburgi ja Rumeenia valmisolekut nõustuda Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemisega.

4. MÕJU EELARVELE

Kavandatud otsusel puudub mõju eelarvele.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Kuna ettepanek käsitleb ainult Luksemburgi ja Rumeenia volitamist kiita heaks Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemine 1980. aasta konventsiooniga, piirdub selle rakendamise seire kontrolliga, kas Luksemburg ja Rumeenia järgivad kirjaliku nõusoleku sõnastust ja selle hoiuleandmise tähtaega, ning kas nad teavitavad komisjoni hoiuleandmisest, nagu on sätestatud nõukogu otsuses.

2017/0148 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega lubatakse Luksemburgil ja Rumeenial anda Euroopa Liidu huvides nõusolek Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemiseks rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitleva 1980. aasta Haagi konventsiooniga

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 81 lõiget 3 koostoimes artikliga 218,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust[5],

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liit on seadnud üheks eesmärgiks edendada lapse õiguste kaitset, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 3. Selle poliitika oluliseks osaks on meetmed laste kaitsmiseks ebaseadusliku äraviimise või kinnihoidmise eest.

(2) Nõukogu on võtnud vastu määruse (EÜ) nr 2201/2003[6] („Brüsseli IIa määrus“), mille eesmärk on kaitsta lapsi ebaseaduslikust äraviimisest või kinnipidamisest tuleneva kahjuliku mõju eest ning kehtestada menetlused, millega tagatakse laste kiire tagastamine nende alalisse elukohta, ning tagada suhtlusõiguse ja eestkosteõiguse kaitse.

(3) Brüsseli IIa määrus täiendab ja tugevdab rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitlevat 25. oktoobri 1980. aasta Haagi konventsiooni („1980. aasta Haagi konventsioon“), millega kehtestatakse rahvusvahelisel tasandil osalisriikide ja keskasutuste vaheline kohustuste ja koostöö süsteem eesmärgiga tagastada kiiresti ebaseaduslikult äraviidud või kinnihoitud lapsed.

(4) Kõik liidu liikmesriigid on 1980. aasta Haagi konventsiooni osalised.

(5) Liit kutsub kolmandaid riike üles 1980. aasta Haagi konventsiooniga ühinema ning toetab 1980. aasta Haagi konventsiooni korrektset rakendamist, osaledes koos liikmesriikidega muu hulgas Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi poolt regulaarselt korraldatavates erikomisjonides.

(6) Liidu liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel kohaldatav ühine õigusraamistik on tõenäoliselt parim lahendus tundlikele rahvusvahelist lapseröövi käsitlevatele juhtumitele.

(7) 1980. aasta Haagi konventsioonis sätestatakse, et seda kohaldatakse ühineva riigi ja selliste osalisriikide vahel, kes on ühinemisele oma kirjaliku nõusoleku andnud.

---

[5] ELT C , , lk .

[6] Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 (ELT L 338, 23.12.2003, lk 1).

(8) 1980. aasta Haagi konventsiooniga ei saa ühineda piirkondliku majandusintegratsiooni organisatsioonid nagu liit. Seetõttu ei saa liit konventsiooniga ühineda ega ühineva riigi ühinemist käsitlevat kirjalikku nõusolekut hoiule anda.

(9) Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu arvamusele 1/13 kuuluvad 1980. aasta Haagi konventsiooniga ühinemiseks antud kirjalikud nõusolekud liidu ainupädevusse välisasjades.

(10) Gruusia andis 1980. aasta konventsiooni ühinemiskirja hoiule 24. juulil 1997. Konventsioon jõustus Gruusias 1. oktoobril 1997.

(11) Kõik liikmesriigid, välja arvatud Taani, Luksemburg ja Rumeenia, on juba andnud nõusoleku Gruusia ühinemiseks 1980. aasta Haagi konventsiooniga. Gruusia on andnud nõusoleku Bulgaariale, Eestile, Lätile, Leedule ja Maltale. Gruusias valitsevat olukorda hinnates on jõutud järeldusele, et Luksemburg ja Rumeenia võivad anda liidu huvides nõusoleku Gruusia ühinemiseks vastavalt 1980. aasta Haagi konventsiooni sätetele.

(12) Lõuna-Aafrika andis 1980. aasta konventsiooni ühinemiskirja hoiule 8. juulil 1997. Konventsioon jõustus Lõuna-Aafrikas 1. oktoobril 1997.

(13) Kõik liikmesriigid, välja arvatud Luksemburg ja Rumeenia, on juba andnud nõusoleku Lõuna-Aafrika ühinemiseks 1980. aasta Haagi konventsiooniga. Lõuna-Aafrika on andnud nõusoleku Bulgaariale, Eestile, Lätile, Leedule ja Maltale. Lõuna-Aafrikas valitsevat olukorda hinnates on jõutud järeldusele, et Luksemburg ja Rumeenia võivad anda liidu huvides nõusoleku Lõuna-Aafrika ühinemiseks vastavalt 1980. aasta Haagi konventsiooni sätetele.

(14) Seetõttu tuleks anda Luksemburgile ja Rumeeniale luba anda liidu huvides hoiule oma kirjalikud nõusolekud Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemiseks kooskõlas käesolevas otsuses sätestatud tingimustega. Liidu teised liikmesriigid on Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemiseks 1980. aasta Haagi konventsiooniga juba nõusoleku andnud ja ei peaks seepärast uut kirjalikku nõusolekut hoiule andma, kuna olemasolev kirjalik nõusolek on rahvusvahelise avaliku õiguse kohaselt kehtiv.

(15) Brüsseli IIa määrus on Ühendkuningriigile ja Iirimaale siduv ning nad osalevad käesoleva otsuse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.

(16) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Luksemburgile ja Rumeeniale antakse luba anda liidu huvides nõusolek Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemiseks rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitleva 25. oktoobri 1980. aasta Haagi konventsiooniga („1980. aasta Haagi konventsioon“).

2. Lõikes 1 osutatud liikmesriigid annavad liidu huvides hiljemalt … [12 kuud pärast käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäeva] hoiule kirjaliku nõusoleku Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemiseks 1980. aasta Haagi konventsiooniga, mis on sõnastatud järgmiselt:

*„[LIIKMESRIIGI täielik nimi] nõustub vastavalt nõukogu otsusele (EL) 2017/... *Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemisega rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitleva 25. oktoobri 1980. aasta Haagi konventsiooniga“.*

3. Mõlemad liikmesriigid teavitavad nõukogu ja komisjoni oma Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemiseks antud kirjaliku nõusoleku hoiuleandmisest ning edastavad komisjonile kirjaliku nõusoleku teksti kahe kuu jooksul pärast selle hoiule andmist.

Artikkel 2

Liikmesriigid, kes andsid enne käesoleva otsuse vastuvõtmist hoiule oma kirjalikud nõusolekud Gruusia ja Lõuna-Aafrika ühinemiseks 1980. aasta Haagi konventsiooniga, ei anna hoiule uusi kirjalikke nõusolekuid.

Artikkel 3

Käesolev otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud Luksemburgile ja Rumeeniale.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja

[*] ELT: sisestada käesoleva otsuse number.